

Inleiding

Het land heeft gedurende jaren een gebrek gehad aan energiebeleid, iets dat overal wordt toegegeven. Zowel in oppositiekringen als regeringskringen klinkt dat geluid.

Waar we de voorbije jaren de problemen zowel qua prijs als bevoorradingszekerheid nog niet direct voelden, komen deadlines en problemen steeds dichterbij. Bedrijven klagen steen en been over het concurrentienadeel op vlak van energie, gezinnen voelen de druk van de verder stijgende energieprijzen en eenieder is bevreesd voor wat er de komende jaren aankomt.

De nood aan energiebeleid is plots dan ook de nood aan crisisbeleid geworden. Hoe kunnen we bedrijven en gezinnen verzekeren van elektriciteit in de komende maanden en jaren, hoe doen we dat op lange termijn en hoe vermijden we dat onze gezinnen en bedrijven nogmaals de factuur hiervoor krijgen doorgeschoven?

De N-VA heeft deze problematiek grondig bestudeerd en voorstellen uitgewerkt. We doen voorstellen om bevoorradingszekerheid en prijzen onder controle te houden. Zowel voor de problemen die zich morgen en overmorgen stellen, als voor het op orde krijgen van onze energiemarkt op middellange en lange termijn. De nood is extreem hoog en de noodzaak aan kortetermijnbeleid is onmiskenbaar, maar dat mag ons niet verblinden en een langetermijnvisie op energie in de weg staan.

De N-VA werkt daarom een energiebeleid uit op korte termijn en op lange termijn met aandacht voor de basisnoden van gezinnen en bedrijven. Op die manier doen we een voorzet om tot een efficiënt, zeker en betaalbaar energiebeleid te komen. Niet door dogmatisch en ideologische luchtkastelen te bouwen, maar door realistische oplossingen aan te reiken. Dat zullen niet de oplossingen zijn waar we van dromen, maar pakken de problemen wel realistisch, uitvoerbaar en eerlijk aan.

1. *Ons huidig elektriciteitsbeleid*

1.1. *Problematiek*

De **elektriciteitsprijzen** in België zijn de laatste jaren de hoogte ingegaan. Eén van de grote oorzaken hiervan is de uitbouw van onze groene stroomproductie. Ons aandeel groene stroom steeg en daarmee ook de kostprijs van de ondersteuning in absolute termen. Overmatig subsidiëren van groene stroom deed niemand pijn toen het ging over enkele percenten van onze stroomproductie, maar nu we stilaan de 10% naderen voelen we dat des te meer.

Op vlak van bevoorradingszekerheid is de overheid vooral sterk in het sluiten van centrales en uitsluiten van technologie. In 2003 werd met de **kernuitstap** beslist om systematisch 54% van onze energievoorziening te sluiten in de komende jaren. Dit is

allerm minst eigenaardig te noemen. Niet alleen omwille van onze uniek, doorgedreven knowhow van kernenergie – het onderzoekscentrum SCK– maar ook door de aanwezigheid van onze energie-intensieve industrie.

Ondertussen slaagt men erin om als beleidsmaker verantwoordigd te zijn als andere vormen van vervangende capaciteit worden geannuleerd omwille van een **slecht investeringsklimaat**.

1.2. Pleidooi van de N-VA

Om te zorgen dat ons licht niet uitgaat, moet een **totaalvisie** worden uitgewerkt voor het bevorderen van de productie van elektriciteit uit diverse bronnen rekening houdend met de effecten op onze Europese engagementen, de prijs voor de verbruiker en de bevoorradingszekerheid.

De allereerste stap is **efficiënter omgaan met onze elektriciteit**. Door verstandiger energie te gebruiken en ook ons energiegebruik enigszins te verminderen, kunnen we onze energiebevoorrading iets langer verzekeren. Zo kunnen we ons beter voorbereiden op de overstap op groene en duurzame energie en het uitbouwen en versterken van ons elektriciteitsnetwerk. Daarnaast verlagen we ook onze energiefactuur. De constante stijging van de energieprijzen maakt het dan ook interessant om te investeren in betere isolatie van uw woning, energiezuinige huishoudtoestellen of voertuigen.

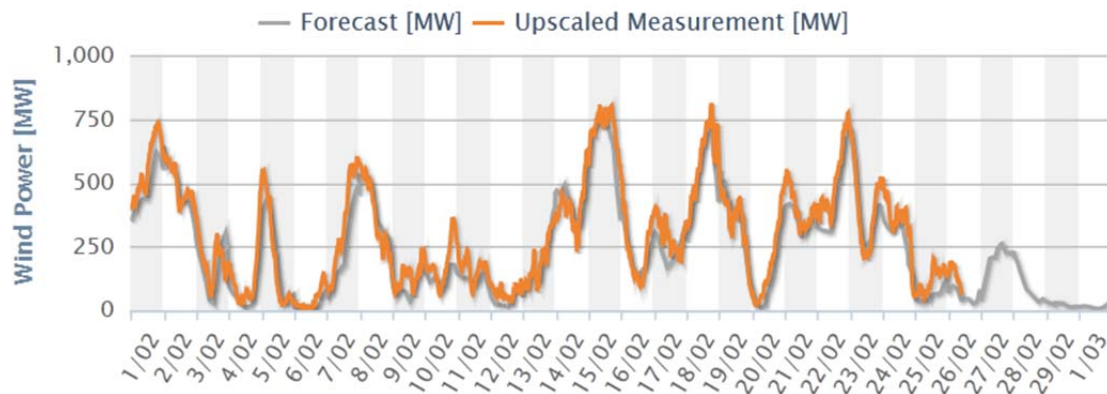
Naast het economisch potentieel van energie-efficiëntie, brengt het ook aanzienlijke voordelen mee voor het milieu. Hoe minder energie we gebruiken, hoe minder energie er moet geproduceerd worden, hoe minder schadelijke stoffen er in de lucht terecht komen door de verbranding van fossiele brandstoffen zoals aardgas, -olie en steenkool, hoe minder kernafval er wordt geproduceerd, hoe minder we moeten investeren in netwerkcapaciteit... Het verhogen van onze energie-efficiëntie vormt dan ook een niet te onderschatten onderdeel van het beleid rond duurzame ontwikkeling.

Ondanks dit potentieel zal ons energieverbruik toch blijven toenemen. Dat heeft onder andere te maken met het feit dat we steeds vaker elektriciteit kiezen i.p.v. andere vormen van energie. Denk hierbij aan de opkomst van elektrische wagens, warmtepompen, nieuwe toestellen die in de huiskamer verschijnen (decoders, tablets, extra laptops, ...).

We moeten de volledige keten in kaart durven brengen en zorgen dat we een **realistische elektriciteitsmix** bekommen. Hernieuwbare energie heeft daar een belangrijk aandeel in, maar we mogen niet vergeten dat volgens de huidige plannen – zoals het Nationaal Actieplan Hernieuwbare Energie - onze energiemix nog steeds voor meer dan 3/4 zal bestaan uit niet-hernieuwbare bronnen in 2020. Bovendien zijn ook een aantal klassieke centrales aan vervanging toe.

Ondanks het grote potentieel van hernieuwbare energie moeten we namelijk rekening houden met de eigenheid van zon en wind. We hebben immers geen controle over deze productie en zullen daarom bijkomende capaciteit moeten voorzien voor de momenten dat de zon niet schijnt of de wind niet of minder waait.

Belgian wind power forecasting

Elia, gemeten en voorspelde windproductie voor februari 2012

Ook andere energiebronnen hebben hun eigenheid. Zo is het kortstondig verminderen van elektriciteitsproductie van zowel kerncentrales als biomassa- en steenkoolcentrale zeer moeilijk en brengt dit aanzienlijke kosten met zich mee. Een moderne gascentrale is daarentegen wel zeer flexibel in gebruik maar brengt hogere exploitatiekosten met zich mee.

Op het eerste zicht zetten we dus het beste in op gascentrales om de schommelingen van de hernieuwbare energieproductie op te vangen. Wanneer de zonnepanelen en windturbines voldoende produceren, kunnen we de gascentrales tijdelijk uitzetten. Toch is het louter inzetten op hernieuwbare energie en gascentrales niet de oplossing. De hoge exploitatiekosten van gascentrales zullen er namelijk voor zorgen dat onze elektriciteitsprijzen aanzienlijk stijgen. Ten opzichte van onze buurlanden heeft de Belgische consument nu al de hoogste energieprijzen.

Om **betaalbare elektriciteit** te kunnen blijven garanderen, zullen alle energiebronnen in rekening moeten genomen worden. Daarnaast mogen we ook de klimaatuitdagingen niet uit het oog verliezen. We hebben aldus nood aan een CO₂ neutrale energiebron met lage exploitatiekosten voor het overige deel van onze elektriciteitsvoorziening.

De N-VA is voor de afbouw van kernenergie maar tegen de kernuitstap zoals ze nu voor ligt, die kunnen we ons momenteel niet veroorloven. De kernuitstap is wel mogelijk op een periode van 40-50 jaar. Naast het verstandig verbruiken van energie zet de N-VA daarmee 100 % in op het efficiënt produceren van energie waarbij rekening gehouden wordt met veiligheid en bevoorradingzekerheid.

Ook Europa – Energy Roadmap 2050 - en het Internationaal Energie Agentschap zien in de toekomst nog een belangrijke rol wegegelegd voor kernenergie. Met kernenergie wordt namelijk op een CO₂ neutrale manier relatief goedkope elektriciteit geproduceerd. Voor het kernafval worden momenteel reeds de nodige stappen gezet om een veilige opslag te garanderen. Deze voorzieningen zullen immers ook nodig zijn voor de huidige generatie kerncentrales. Daarnaast zetten we met Myrhha in op onderzoek naar het verkorten van de levensduur van radioactief afval.

De N-VA pleit dus niet voor kernenergie tot het einde der tijden. Ook wij willen een veilige, duurzame en CO₂ neutrale wereld voor de toekomstige generaties. Maar Rome is niet gebouwd op één dag. Er is daarom een duidelijk stappenplan nodig om gradueel onze afhankelijkheid van kernenergie af te bouwen.

In een eerste fase is de uitstel van de kernuitstap met 10 jaar onvermijdelijk gelet op de tekorten die al vóór 2015 worden aangekondigd door de CREG. In de periode die daarop volgt zijn er nog 2 mogelijkheden om te komen tot een betaalbare en zekere manier van opwekking van elektriciteit in België in afwachting van de verdere uitbouw van hernieuwbare energie.

Dit kan ofwel gebeuren:

- door de bestaande kerncentrales nog langer open te houden;
ofwel
- door onze bestaande kerncentrales te vervangen door één nieuwe kerncentrale in 2025 die ook meteen het einde inluidt van kernenergie voor elektriciteitsproductie in België.

Het aandeel kernenergie (54%) wordt zo gradueel afgebouwd en stap voor stap overgenomen door valabele alternatieve elektriciteitsvoorziening die duurzaam, veilig, kosten-efficiënt en CO₂ neutraal is.

Sluiting 3 oudste kerncentrales   2015+10

Sluiting overige kerncentrales   2025+10

2025 Nieuwe kerncentrale 2065

De N-VA opteert bij deze geleidelijke afbouw voor de bouw van een nieuwe kerncentrale op thorium. Deze kerncentrale zal aanzienlijk veiliger zijn dan de bestaande en genereert **minder afval**. De bouw van deze nieuwe kerncentrale zou daarnaast ook bijdragen tot de liberalisering van de markt. Door middel van een tender met duidelijke voorwaarden kan de overheid de energiemarkt verder diversifiëren. Het nog langer openhouden van de bestaande kerncentrales

daarentegen zal meer kernafval produceren, verhindert dat bepaalde nieuwe veiligheidsmaatregelen kunnen worden toegepast die in een nieuwe centrale wel kunnen worden gebruikt en versterkt de positie van de huidige exploitant van de nucleaire centrales.

Om de energieproductie van de kerncentrale op thorium verder te optimaliseren wordt de restwarmte tijdelijk opgeslagen a.d.h.v. gesmolten zout. Deze energie kan dan op piekmomenten omgezet worden in elektriciteit.

De N-VA is zich bewust van de risico's die kernenergie met zich meebrengt. Daarom kiezen wij ook resoluut voor thorium. Daarenboven mag het risico van kernenergie niet verlamdend werken. We moeten altijd streven naar het allerhoogste veiligheidsniveau omdat ongelukken zware gevolgen met zich meebrengen. Dat geldt voor de nucleaire centrales, maar ook voor de chemische industrie van bijvoorbeeld de Antwerpse haven vlakbij de Antwerpse agglomeratie.

Tot slot zouden we in theorie evengoed kunnen beslissen zelf geen extra elektriciteitsproductie te voorzien. Dat betekent dat we het tekort aan elektriciteit zullen aankopen in het buitenland. Indien andere landen – zoals bij Duitsland reeds het geval – dezelfde strategie hebben, zal dit de elektriciteitsprijs aanzienlijk doen stijgen en blijft het gevaar van stroompannes bestaan. Volgens de N-VA leidt deze non-actie dan ook alleen maar tot grotere problemen.

2. Hoe vertalen we onze visie naar de praktijk

2.1. Principes voor een moderne elektriciteitsmarkt

Voor de N-VA moeten een aantal principes worden gehanteerd om te komen tot een zekere maar betaalbare elektriciteitsmix. Enerzijds moeten we het hernieuwbare aandeel laten groeien, anderzijds moeten we voldoende reservecapaciteit ontwikkelen in eigen land. Structurele import zorgt immers voor hogere prijzen en houdt een black-out-risico in.

Momenteel ziet het er naar uit dat binnen de zone Centraal West-Europa zowel Duitsland als België deels rekenen op backupcapaciteit uit het buitenland, zonder dat er enige garantie bestaat dat de andere landen in deze zone de capaciteit ten allen tijde hebben, noch erin investeren. Gelet op de vrijmaking van de markt zullen we via een aantrekkelijk investeringsklimaat de noodzakelijke randvoorwaarden moeten scheppen.

Voor de N-VA is de uitbouw van een gezonde elektriciteitsmix dan ook gebaseerd op duidelijke principes die de transformatie ervan moeten begeleiden.

Principe 1: Voorrang op het net voor hernieuwbare energie

Hernieuwbare energie die wordt geproduceerd, moeten we maximaal kunnen inzetten. Hernieuwbare energie is duur om te installeren maar goedkoop om mee te produceren, daarom moeten we er ook maximaal gebruik van maken. Dit is de basis van onze energievoorziening die we daarnaast aanvullen met productie uit andere bronnen.

Principe 2: Beperk moeilijk stil te leggen centrales tot wat we echt nodig hebben

Als er een groot aanbod is van hernieuwbare energie, moeten we ervoor zorgen dat ons aandeel moeilijk stil te leggen centrales niet te hoog is. De som van beide moet immers overeenkomen met de minimaal noodzakelijke elektriciteit die we nodig hebben. Teveel vermogen dat niet kan worden stilgelegd zorgt immers voor een overaanbod en kan leiden tot negatieve prijzen. Dat wil zeggen dat we stimuleren dat er meer wordt verbruikt om het grote aanbod op te gebruiken. Ons beleid is gericht op energie-efficiëntie en kunstmatig hoog verbruik behoort hier niet toe.

Principe 3: Verschil tussen basisverbruik en piekverbruik beperken

Momenteel kent de elektriciteitsmarkt in België een minimaal vermogen dat wordt opgevraagd gedurende 95% van het jaar van ongeveer 7200 MW. Verschuiven van piekverbruik naar dalverbruik is echter aan te bevelen om te vermijden dat er meer geïnstalleerd vermogen noodzakelijk is om dan slechts een beperkt aantal uren te worden ingezet.

Hierbij kiezen we ook duidelijk ook voor installaties die energie tijdens de daluren kunnen opslaan en in piekverbruik kunnen injecteren. Momenteel is er echter slechts één speler op de markt die over een dergelijke centrale beschikt (de waterkrachtcentrale in Coe in handen van Electrabel). Dit moet in de toekomst zeker veranderen door een stabiel investeringsklimaat te creëren en toe te laten dat spelers in dit soort installaties investeren.

Principe 4: Opvullen met regelbare, rendabele capaciteit

Het overige benodigde vermogen wekken we op door middel van beperkt regelbare en zeer regelbare productiemiddelen. In praktijk wil dat zeggen dat we investeringen nodig hebben in STEG-centrales, open cyclus gasturbines en opslaginstallaties zoals pompcentrales en andere vormen van voorraadenergie. Veel van deze technologieën zijn nog in volle ontwikkeling, maar zullen in het elektriciteitsnet van de toekomst onontbeerlijk worden.

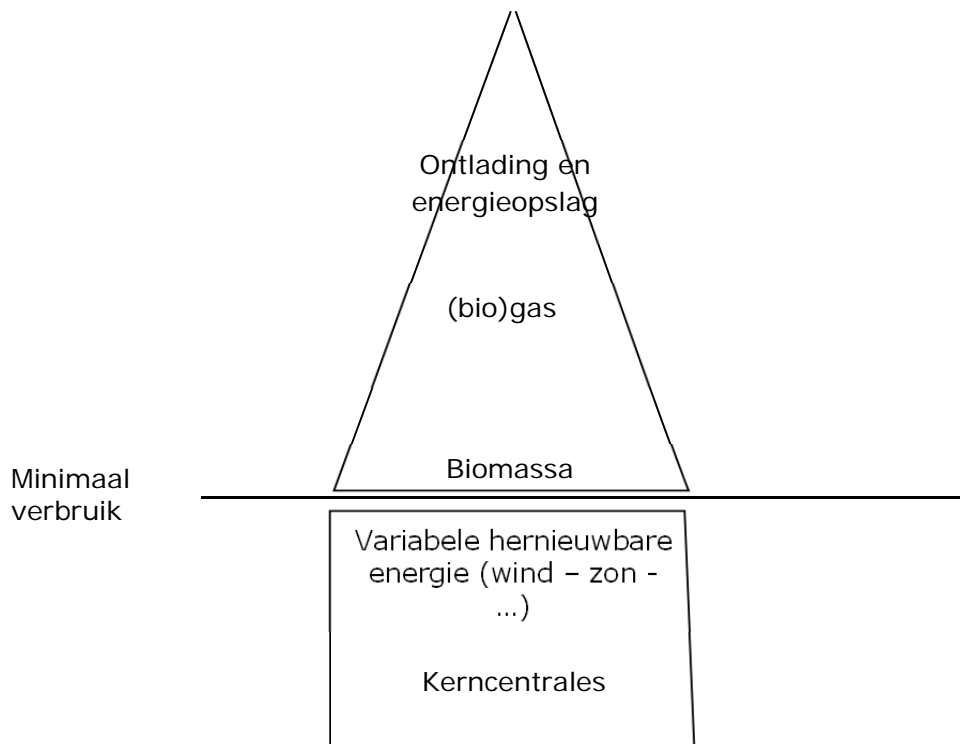
In de toekomst zullen we wel vaststellen dat naarmate het aandeel variabele hernieuwbare energie stijgt, het aantal draaiuren van bepaalde van die regelbare centrales zal dalen. Dit zorgt ervoor dat deze centrales onrendabel zullen worden, maar wel onontbeerlijk op piekmomenten. Om bijvoorbeeld een STEG-centrale rendabel te kunnen uitbaten, moet die immers voldoende uur per jaar kunnen

werken. Indien dit niet lukt, zullen dit soort installaties bij ons niet worden gebouwd, tenzij een aparte ondersteuning wordt voorzien ter compensatie.

Momenteel staat het garanderen van frequentie en spanning centraal bij deze ondersteuning. In de toekomst zullen we ook centrales voor backupcapaciteit een financiële ondersteuning moeten geven voor de momenten dat we er geen beroep op wensen te doen, bijvoorbeeld door een te groot aanbod van wind en zon. Op die manier scheppen we een investeringsklimaat om die centrales effectief te gaan bouwen en onze elektriciteitsvoorziening te garanderen.

Totaalvisie

Indien al deze elementen worden gecombineerd, gaat onze energievoorziening er schematisch als volgt uitzien.

3. Concrete voorstellen

3.1. Noodzakelijke maatregelen op korte termijn

3.1.1. Noodoverleg met de spelers op de energiemarkt

Er is meer overleg nodig met de spelers op de energiemarkt. Op die manier krijgen we een duidelijk beeld van de problemen die zich stellen zowel bij de producent, de netbeheerder en de leverancier als bij de consument.

Zo moet er periodiek overleg zijn met de **producenten wiens installaties op dit moment niet kunnen worden aangesloten of met beperkingen kampen**. Vooral in de kustregio geraken nieuwe productie-installaties moeilijk op het net. Om dit probleem aan te pakken krijgt Elia een piekbudget waarmee ze versterkingen aan het net moet uitvoeren tegen 2014. Eind 2010 stonden reeds 27 installaties te wachten op een aansluiting.

Daarnaast is er ook overleg nodig over **het reserveren van productiecapaciteit en interconnectiecapaciteit in het buitenland door onze energieleveranciers**. Omwille van onze beperkte eigen elektriciteitsproductie is het de regel geworden dat onze energieleveranciers elektriciteit moeten invoeren vanuit het buitenland. Daarnaast kunnen de leveranciers door het aangaan van termijnleveringscontracten productiecapaciteit van de 'concurrent' aanschaffen waardoor ze de hoogte van de spotprijs voor elektriciteit kunnen beïnvloeden. Om meer zicht te krijgen op dit proces en de mogelijke obstakels, is overleg ook hierover onontbeerlijk.

3.1.2. Levensduurverlenging kerncentrales

Indien blijkt dat dit op een veilige manier kan, wordt de levensduur van alle centrales éénmalig met **10 jaar** verlengd. Deze verlenging biedt voldoende ademruimte om zowel backupcapaciteit onder de vorm van gascentrales te voorzien als onze hernieuwbare energiemarkt verder uit te bouwen.

Deze verlenging moet natuurlijk wel tijdig beslist worden zodat de nodige aanpassingen aan de huidige kerncentrales o.a. voor wat betreft veiligheid kunnen worden doorgevoerd.

Tegen 2015 moet een plan voor de bouw van een **nieuwe kerncentrale** klaarliggen. Deze nieuwe kerncentrale op thorium compenseert niet alleen de sluiting van de drie oudste kerncentrales Doel I, Doel II en Tihange I. Ze biedt ook meer flexibiliteit aan onze elektriciteitsproductie die noodzakelijk is door de opkomst van hernieuwbare energie zoals zonne- en windenergie en houdt de elektriciteitsprijs betaalbaar.

3.1.3. Marktconforme ondersteuning voor ondersteunende diensten en hoog variabele centrales

De regeling voor ondersteunende diensten worden herbekeken om de rendabiliteit van deze installaties te verbeteren. Nieuwe centrales krijgen ondersteuning voor het stilleggen ten voordele van hernieuwbare energieproductie. Het aantal MW waarvoor dit kan, wordt afgestemd op de nood aan capaciteit. Het installeren van een dergelijk ondersteuningsmechanisme op korte termijn zal ook bijdragen tot een **stabiel investeringsklimaat**.

3.1.4. Hervorming van het bestaande ondersteuningsmechanisme voor hernieuwbare energie

Zowel het Vlaamse als het federale systeem van groenestroomcertificaten moet grondig hervormd worden. Een technologiespecifieke steun met correcte doorrekening naar de elektriciteitsproducent **afgestemd op de elektriciteitsprijs- en technologische evolutie** is essentieel.

Daarnaast mag het ondersteuningsmechanisme niet leiden tot ongewenste neveneffecten waarbij bepaalde installaties hun stroom niet meer kwijt kunnen. Dit is absurd, zeker gezien het tekort aan inlandse productiecapaciteit ervoor zorgt dat we stroom moeten aankopen uit het buitenland.

3.1.5. Een officiële langetermijnstrategie

Er is een officiële, door het parlement goedgekeurde, langetermijnstrategie nodig voor ons Belgisch/Vlaams energiebeleid. Zonder een dergelijk **stappenplan** zullen de doelstellingen voor 2020 naar alle waarschijnlijkheid niet gehaald worden. Een goede planning is tenslotte al half het werk.

Daarnaast is ook grondige **monitoring** noodzakelijk zodat de realisatie van de langetermijnstrategie kan worden gegarandeerd.

3.1.6. Efficiënt uitvoeren van energiebesparingsprojecten in overheidsgebouwen

Voor de selectie van haar kantoorgebouwen hanteert de **Vlaamse overheid** het kwaliteitshandboek. Een score van 0 tot 4 geeft aan hoe het met de energieprestatie van het gebouw in kwestie gesteld is. Bij nieuwe huurovereenkomst kan deze score meegenomen worden als voorwaarde.

Ook voor nieuwbouwprojecten wordt het kwaliteitshandboek gehanteerd. Daar focust de Vlaamse Overheid zich op het behalen van een E-peil van 50-60 en het gebruiken van innovatieve technieken. In navolging van de Vlaams administratieve centra in Leuven en Gent, zal in 2017 ook een nieuw Vlaams administratief centrum in Brussel worden opgetrokken.

Om renovatieprojecten meer te stroomlijnen en efficiënter, is de Vlaamse Overheid op dit moment bezig met het opstellen van een vastgoedinventaris. Deze zal gefinaliseerd worden in 2013 en moet de Vlaamse Overheid toestaan renovatieprojecten te gaan groeperen en op grotere schaal aan te pakken wat kostenefficiënter is.

We vragen dat de **federale overheid** voor haar gebouwenpark gelijkaardige ambitie toont. De federale overheid moet eveneens haar gebouwen onder handen nemen op vlak van energiebesparende investeringen waarbij duidelijke en ambitieuze doelstellingen worden geformuleerd.

3.1.7. Het oprichten van investeringsfondsen voor de burger in kader van hernieuwbare energieprojecten promoten

Het oprichten van coöperatieve vennootschappen zoals Wase Wind en Groenkracht moet gepromoot worden. De burger kan intekenen op een dergelijk groenestroomproject en op die manier mee investeren. In ruil voor de investering ontvangt de burger een gegarandeerde interest.

3.2. Noodzakelijke maatregelen op (midden)lange termijn

3.2.1. Groene belastinghervorming

Men zou eveneens de vraag van de producenten van groene energie installaties kunnen beantwoorden en het gehele ondersteuningssysteem trapsgewijs afbouwen. Om de groene omwenteling te blijven promoten kan men de belasting op fossiele brandstoffen verhogen. Deze belastingverhoging is dan één aspect van een grotere belastinghervorming waarbij de belasting op arbeid deels verschuift naar een **belasting op onze milieu-impact**. De N-VA heeft hiervoor reeds een stap in de goede richting genomen met de omvorming van de Belasting op Inverkeerstelling.

3.2.2. Nieuwe productiecapaciteit uitbouwen

Het investeringsklimaat in België moet verbeteren en stabiliseren zodat de spelers op de energiemarkt geneigd zijn nieuwe productiecapaciteit uit te bouwen. Er zijn nog teveel **administratieve obstakels** die ervoor zorgen dat een investeerder uiteindelijk afziet van een project op Belgisch grondgebied. Een stap in de goede richting is alvast de omgevingsvergunning waar Minister Muyters volop mee bezig is.

Naast het versnellen van de reeds geplande investeringen, kan de overheid daarnaast ook **langetermijnafspraken** maken met diverse energieproducenten. Op die manier is er meer garantie dat de energiebevoorrading kan blijven voorzien worden.

3.2.3. Proefprojecten met energieopslag

Naast het onderzoek naar hernieuwbare energietechnologieën en het oplossen van de kernafvalproblematiek, is ook onderzoek nodig op andere domeinen. Teneinde een stabiel elektriciteitssysteem te creëren, zal men namelijk de mogelijkheden voor energieopslag verder moeten **onderzoeken**. Hierbij wordt nagegaan welke technologie hierbij het meest geschikt is voor de omstandigheden in Belgische markt.

Voor **ELIA** wordt wettelijk mogelijk gemaakt om zelf energieopslaginstallaties te bouwen. Andere productiecapaciteit wordt uitsluitend behouden voor de markt. Deze installaties zullen zorgen voor het uitvlakken van piekverbruik en dalverbruik.

3.2.4. Capaciteitstarief

Aanrekenen van netkosten zal niet uitsluitend worden gebaseerd op netto-elektriciteitsafname van het net, maar tegelijk **de af te nemen en te injecteren capaciteit** in rekening brengen. Op die manier worden kosten gedragen die decentrale productie onvermijdelijk genereert.

In de toekomst zullen namelijk meer en meer consumenten prosumert worden door bv. het aanschaffen van zonnepanelen. De kosten die decentrale productie meebrengt, zullen daarmee verder stijgen. Het is dan ook logisch dat zij die het net meer gebruiken ook meer moeten betalen voor het gebruik van het net.

Daarnaast kunnen we via het capaciteitstarief er ook voor zorgen dat investeringen in diensten ter **stabilisering van het net** – met name energieopslag – een financieel voordeel kunnen meebrengen. Op die manier zullen spelers op de energiemarkt ook sneller geneigd zijn te investeren in energieopslagtechnologieën.